

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

De activiteiten van HTM Personenvervoer N.V. betreffen met name het openbaar vervoer met Rail, RandstadRail en Bus in de regio Den Haag. Commerciële activiteiten betreffen besloten vervoer per bus, taxivervoer en consultancy. Het hoofdkantoor van HTM Personenvervoer N.V. is gevestigd aan de Fluwelen Burgwal 58 te Den Haag.

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van HTM Personenvervoer N.V. en deelnemingen waarin zij al dan niet rechtstreeks beslissende zeggenschap uitoefent. Bij de consolidatie worden activa, passiva en de posten van de winst-en-verliesrekening voor 100% meegenomen. Onderlinge vorderingen, schulden en transacties worden geëlimineerd.

De in de consolidatie begrepen vennootschappen zijn:

HTM Railinfra B.V.	100%	Den Haag
HTM RandstadRailvoertuigen B.V.	100%	Den Haag
HTM Commercial Actions B.V.	100%	Den Haag
• HTM Specials B.V.	100%	Den Haag
• Vreugdetours B.V.	100%	Maasdijk
• Lotax Taxibedrijf B.V.	100%	Dordrecht
• Personenvervoer Drechtsteden B.V.	100%	Dordrecht
• HTM Services B.V.	100%	Den Haag
• HTM Vastgoed B.V.	100%	Den Haag
• HTM Consultancy B.V.	100%	Den Haag
• HTM International B.V.	100%	Den Haag
STADSERVOER DORDRECHT B.V.	100%	Dordrecht

Niet geconsolideerde deelnemingen van HTM Commercial Actions B.V. zijn:

• Mena Rail	50%	Caïro/Egypte
• HBW Light Rail B.V. (tot 31 december 2009)	48,6	Den Haag
• Trans Link Systems B.V.	6,25	Amersfoort

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Ontvangen en betaalde rente, en winstbelasting zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in euro's in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, zoals hierna toegelicht. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen nominale waarde.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ten opzichte van het voorgaande boekjaar niet gewijzigd.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van HTM Personenvervoer N.V. zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn gewaardeerd op de aanschafwaarde, vermeerderd met aankoopkosten, betaalde rente aan financiële instellingen over termijnbetalingen voor in aanbouw zijnde voertuigen, verminderd met lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte levensduur, of lagere marktwaarde. In het jaar van aanschaf wordt naar rato afgeschreven.

De afschrijvingstermijnen zijn:

▪ Gebouwen	50 jaar
▪ Gebouwen: installaties	50-20 jaar
▪ Rijdend materieel	8-30 jaar
▪ Machines en inventaris	3-15 jaar
▪ Bedrijfsauto's	4-7 jaar
▪ Spoorbaan en bovenleiding met toebehoren	10-20 jaar
▪ Egalisatierekening investeringssubsidies	10-20 jaar

Werken in uitvoering en bestelling zijn gewaardeerd tegen materiaal- en arbeidskosten, verhoogd met een opslag voor indirecte kosten en rente, alsmede kosten betaald aan derden.

De egalisatierekening investeringssubsidies wordt in mindering gebracht op de materiële vaste activa. Het betreft met name overheidsbijdragen voor railinfrastructuur. De afschrijvingen op de activa gefinancierd met deze overheidsbijdragen komen ten laste van de exploitatierekening. Toerekening van de investeringssubsidies aan het resultaat vindt plaats op basis van de gebruiksduur van de betreffende activa. In de egalisatierekening worden ook ontvangen bijdragen van het stadsgewest Haaglanden en de gemeente Den Haag opgenomen voor de in opdracht van die publieke organen uitgevoerde infrastructurele werken.

Financiële vaste activa

Onder deze post worden de niet geconsolideerde deelnemingen verantwoord, gewaardeerd op de netto vermogenswaarde van de betreffende vennootschappen, waarbij de waarde van de activa en passiva en de resultaten conform de grondslagen van deze jaarrekening zijn vastgesteld. De onder financiële vaste activa opgenomen leningen u/g worden gewaardeerd tegen nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Voorraden

Voorraden materialen en reserveonderdelen zijn gewaardeerd tegen de gemiddelde inkoopprijs onder aftrek van een voorziening voor incourantheid.

Vorderingen

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid.

Eigen Vermogen

Aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 200 miljoen en is verdeeld in 2 miljoen aandelen, elk nominaal groot € 100. Geplaatst en volgestort zijn 421.362 aandelen.

Reserves

In het Eigen Vermogen komt een tweetal reserves tot uitdrukking: Algemene Reserve en Reserve Openbaar Vervoer. De resultaten uit hoofde van openbaar vervoer activiteiten binnen de regio Haaglanden worden verwerkt in de Reserve Openbaar Vervoer. De resultaten uit hoofde van besloten vervoer en overige nevenactiviteiten worden verwerkt in de Algemene Reserve.

Personele voorzieningen

Pensioenen

HTM en SVD kennen een zogenoemd toegezegd-pensioenregeling bij een bedrijfstakpensioenfonds (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds). Volgens Richtlijn 271 mag deze regeling worden verwerkt als een toegezegde-bijdrageregeling. In geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds is geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

Aanvulling FPU-uitkering

De voorziening aanvulling uitkering flexibele pensionering (FPU) ad € 3,3 miljoen (2008: € 5,5 miljoen) heeft betrekking op voormalige medewerkers van HTM en SVD geboren tot 1 mei 1947 die tot 1 mei 2007 gebruik konden maken van de FPU CAO regeling. De waarde van de verplichting wordt conform Richtlijn 271 berekend door het contant maken van de geschatte toekomstige kasstromen.

AEP-Premies

De voorziening AEP-Premies ad € 0,8 miljoen (2008: € 1,5 miljoen) heeft betrekking op het personeel van HTM dat onder de HTM-CAO valt en geboren is voor 1950. De waarde van de verplichting wordt conform Richtlijn 271 berekend door het contant maken van de geschatte toekomstige kasstromen, rekening houdend met verwachte salarisontwikkelingen en de verwachte gemiddelde diensttijd.

Jubileumgratificaties

De voorziening voor jubileumgratificaties heeft ultimo 2009 een saldo van € 1,7 miljoen (2008: €1,6 miljoen). De voorziening is berekend op basis van de contante waarde van de verwachte uitkeringen. Volgens Richtlijn 271 dient het deel van de totale toekomstige verplichting u.h.v. jubileumgratificaties gepassiveerd te worden.

Organisatorische herstructureringen

In verband met noodzakelijke herstructureringen binnen enige afdelingen is voor de hieruit voortvloeiende financiële verplichtingen een voorziening gevormd. Het saldo van de voorziening bedraagt ultimo 2009 € 1,1 miljoen (2008: € 1,2 miljoen).

De voorzieningen hebben in hoofdzaak een langlopend karakter.

Overige voorzieningen

Dit betreft in hoofdzaak een raming van lopende schadeclaims, waaruit verplichtingen kunnen voortvloeien in verband met letselschaden. Andersoortige claims zijn door HTM in de jaarrekening verwerkt.

Afgeleide financiële instrumenten

HTM loopt risico ten aanzien van toekomstige kasstromen en renterisico door variabele rente over langlopende schulden. De variabele rente op de leningen is met de rentederivaten omgezet in een vaste rente. Schulden De afgeleide financiële instrumenten, in casu rentederivaten, zijn gewaardeerd op kostprijs. De reële waarde van de rentederivaten bedraagt ultimo 2009 - € 2,2 miljoen.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Concessies

HTM beschikt over een concessie voor de exploitatie van RandstadRail en tramvervoer in het stadsgewest Haaglanden met een looptijd tot 2017. De concessie voor de exploitatie bus heeft een looptijd van 1 januari 2009 tot en met 31 december 2011.

Vervoerverplichtingen

HTM heeft vervoerverplichtingen uit hoofde van aan reizigers verkochte jaarabbonnementen. De vervoerverplichtingen uit hoofde van verkochte jaarabbonnementen bedraagt circa € 8,7 miljoen.

Contracten

Uit hoofde van een afgesloten huurcontract bestaat nog gedurende één jaar de verplichting om jaarlijks circa € 0,6 miljoen te betalen.

In het kader van het OV-Chipkaartproject heeft HTM een contract afgesloten met East West voor de levering van de hard- en software. De resterende verplichting bedraagt per ultimo 2009 € 2,4 miljoen.

Ook voor de aanschaf van het Exploitatie Beheerssysteem (EBS) is een contract afgesloten. Voor RandstadRail is dit systeem inmiddels uitgerold. Ook tram en bus worden met dit systeem uitgerust. De verplichting voor tram en bus bedraagt per ultimo 2009 € 1 miljoen.

In november 2008 heeft HTM Personenvervoer N.V. de opdracht ontvangen tot het bestellen van nieuwe voertuigen. Voor deze nieuwe voertuigen is een verplichting aangegaan met een leverancier voor €65,6 miljoen. In 2008 is een eerste aanbetaling gedaan voor een bedrag van €22,9 miljoen. Hiervoor is een bankgarantie ontvangen.

Conform de vereisten voor de concessie voor de busexploitatie zal HTM Personenvervoer N.V. uiterlijk per 1 januari 2011 volledig overgaan op aardgasbussen. Bij een leverancier zijn nieuwe bussen besteld, waarvan in 2009 de 1e tranche is aangeleverd. De contractwaarde bedraagt €40,0 miljoen.

Bankgaranties

Bankgaranties zijn afgegeven voor een bedrag van € 0,5 miljoen.

Reële waarde en risico's

Reële waarde

De reële waarde van de financiële activa en passiva wijkt niet sterk af van de boekwaarde. Voor de overlopende activa en passiva hangt dit samen met het kortlopende karakter.

Risico's

HTM loopt als gevolg van haar bedrijfsactiviteiten met name prijsrisico's (inclusief renterisico) en kredietrisico's. In de operationele activiteiten worden, voor zover door HTM zelf beïnvloedbaar, continue beheersmaatregelen genomen om deze risico's op een aanvaardbaar niveau te houden.

Opbrengsten

De overheidsbijdrage voor het openbaar vervoer is gebaseerd op de exploitatieovereenkomst tussen HTM en de opdrachtgever stadsgewest Haaglanden. Deze overeenkomst wordt jaarlijks geactualiseerd op grond van de doorgevoerde wijzigingen in het voorzieningenniveau.

In de Opbrengsten personenvervoer is begrepen het aandeel van HTM in de landelijke opbrengst van de verkoop van plaatsbewijzen. Dit aandeel is bepaald onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. De juistheid van de totale landelijke opbrengst alsmede de juistheid van de gehanteerde verdeelsleutels kan door de vennootschap niet worden vastgesteld.

Bovendien is maar een beperkt deel van de in de jaarrekening 2009 vermelde reizigersopbrengsten definitief aan HTM toegedeeld. Het overige deel is zo goed mogelijk benaderd aan de hand van de toedeling op basis van de voor 2008 geldende verdeelsleutels welke vervolgens zijn gecorrigeerd voor het sleuteleffect (2008 2009).

Onder de opbrengsten is tevens begrepen het aan HTM toegerekende aandeel voor opbrengstenderiving van de OV-jaarkaart voor studenten. De effecten van de definitieve afrekeningen worden verwerkt in het desbetreffende boekjaar waarin deze plaatsvinden.

Voorts is in het laatste kwartaal van 2009 de OV-chipkaart bij HTM in gebruik genomen. De opbrengsten die via deze betaalwijze zijn gegenereerd, worden niet via het landelijke systeem verdeeld en komen dus voor 100% ten goede aan HTM.

Subsidies

HTM verwerkt subsidies in haar resultaat op het moment van daadwerkelijke ontvangst van deze subsidies.

Kosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Boeterente

Betaalde boeterente bij conversie van langlopende leningen wordt geamortiseerd gedurende de periode tot aan de oorspronkelijke aflossing respectievelijk tot aan het tijdstip van renteherziening. De amortisatie is opgenomen onder kosten van geldleningen op lange termijn.

Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, rekening houdend met fiscale correcties. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingen. De commerciële deelnemingen van HTM Personenvervoer N.V. vallen onder het regime van de vennootschapsbelasting.

Vennootschappelijke winst-en-verliesrekening

Bij het opstellen van de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening is gebruik gemaakt van de vereenvoudigingen zoals bedoeld in artikel 402 Titel 9 boek 2 BW.